

ИВАЙЛО П. ИВАНОВ
СЪНУВАХ ЧОВЕШКО ЛИЦЕ

chitanka.info

Синьото зарево на втория изгрев се готвеше да премине в залез. Безформени сенки затанцуваха по руините, а заедно с тях се раздвижиха и обитателите на стария град. Джошуа не знаеше какви са те, за пръв път идваше по тези места. Всъщност той рядко повтаряше маршрутите си. Засега обитателите не се държаха агресивно. Надничаха изпод гъсто обраслите бетонени плочи, от време на време се събираха на малки глутници, но не за да нападат, а просто така — угаждаха на рефлексите си, после се разбягваха и се захващаха с нещо по-интересно. Джошуа не можеше да ги види, но чувстваше как любопитните им погледи го следват на всяка крачка. Веднъж дори мярна цяла фигура, но не забеляза никакви определени изменения.

Просеката, по която вървеше, някога е била централна улица. Невъзможно бе да прецени колко са били високи сградите от двете страни, тъй като отдавна се бяха превърнали в безформени камари, смесица от хилава растителност и псевдопочва. Веднъж само видя една по-запазена постройка, но всичко ценно от нея отдавна бе отмъкнато. Сонарът на два пъти се обади и се наложи да спира, за да нанесе на картата новите критични точки. След това на пътя му се изпречи грамаден бетонен хълм и трябваше да заобикаля. Навлезе в област с гъста увивна растителност. Цветовете рязко се освежиха, зеленото на места достигна дори до искрящи нюанси. Наблизо, накъде под повърхността, имаше ледник, който овлажняваше почвата. Значи и обитателите тук би трябвало да са повече. Известно време се лута без посока. Следваше пътеката и търсеше просека, за да пренощува, но шубраците навсякъде бяха плътни. Вече се чудеше дали да не се върне към стария град, когато неочаквано излезе на открито.

През последните няколко дни непрекъснато се беше провирал през джунглата от лиани и въздушни корени. Умората се натрупа и взе да си казва думата. Безкрайна плетеница от сухи и здрави като телени въжета увивни растения паразитираше с удоволствие дори върху бетонените руини и трудно се намираха места за почивка. През цялото време сонарът не беше спирал да се обажда и това си беше лош късмет. Нямахте винаги възможност да записва данните, налагаше се да ги запомни и това отслабваше бдителността му.

Но сега излезе на открито и всичко обещавахе да бъде наред. Пред него се ширна гола и зелена равнина. Беше по-скоро множество малки или по-големи хълмове, тук-там имаше някой плитък разлом,

ерозивни форми или сипеи. Тревата изглеждаше учудващо свежа. Някога тук също бе имало град, но грамаден ледник бе минал под него и го бе превърнал в хълмист ландшафт.

Все още не искаше да поема през хълмовете, затова повървя малко покрай обраслите руини, докато стигна до някакъв навес от паднала плоча. Реши да ноцува тук, макар да не му харесваше близостта на джунглата. Отдавна не беше ял, затова свали раницата си и извади от нея алпийското чукче. Записките можеха да почакаат.

Пръстта беше суха и твърда на една педя дълбочина. Намери все пак няколко корена от аштесе, но всичките бяха негодни за ядене. Опита да ги разкисне в малко вода, но това не помогна много — в тях почти нямаше питателни вещества. Това не го обезкуражи. Бръкна надълбоко в раницата си и извади малка алуминиева кутийка. Вътре имаше храна. Последната човешка храна, която му бе останала. Няколко залъка кашкавал и концентрирани протеини. Ако скоро не отговореха на повикванията му, щеше да стане неприятно.

Поднесе едно парче към устата си. И в този момент забеляза някакво движение откъм гъсталака зад себе си. Някой се криеше доста ловко, но при вида на храната се бе издал.

— Излез, защо стоиш там? Няма да ти сторя зло...

Естествено, никой не му отговори. Джошуа се вгледа внимателно в плетеницата от лиани. Този, който се криеше, бе малък и много внимателен. Предполагаше що за същества обитават тези места, но не се бе надявал, че ще срещне някое толкова отблизо. Вдигна храната с два пръста до очите си и после я постави на земята. Взе раницата си и се отдалечи на няколко метра. Седна на земята и зачака. Лека-полека сухите пръчки зашумоляха и оттам изпълзя на четири крака малко момиченце. С окъсана рокличка и кръгло личице. Доста мръсно и въпреки това — симпатично личице. Дали защото не се миеше изобщо, или за да се крие по-добре сред руините? Или защото току-що е копала земята като него. Може би и трите. Пропълзя бавно, оглеждайки се непрекъснато. Когато вече бе достатъчно близо до храната, се стрелна светкавично и миг по-късно само лекият шум сред лианите подсказваше, че е била тук. И липсата на храната. Но Джошуа знаеше, че е още там — на границата на видимостта, надничаща любопитно. И дъвчейки бавно.

— Не искаш ли да дойдеш при мен? Аз ти дадох храна. Ти би могла да ме упътиш? Сигурно познаваш тези места... Да ми кажеш поне къде има вода.

Отговор не последва.

— Добре. Твоя си работа.

И се захвана с дневника си. Лампичката на сонара светеше в жълто, което не значеше нещо определено, така че поне засега кръговото обхождане на местността търпеше отлагане. Утре щеше да сканира района покрай джунглата и да провери плътността на границата. Където имаше джунгла, някога е имало градове, огромни градове, и там, където свършваха така рязко, вероятността за разкъсване бе най-голяма. Заби шилото на поставката колкото можа по-дълбоко. Постави сонара отгоре и включи режим на плавно анализиране. Междувременно записа в дневника резултатите от проверката на няколко области и ги нанесе и на картата. Улисан в писане, изведнъж му се стори, че наблизко има някой. Рязко повдигна поглед. Неговата нова приятелка стоеше клекнала насред полянката и го гледаше любопитно. Само на една крачка от шубраците. Джошуа се засмя без глас: „Никой не напуска току-така мястото, където е намерил храна“.

— Можеш ли да говориш?

Отговор отново не последва.

— Знаеш ли къде има вода? Разбираш ли ме?

Ясните сиви очички го гледаха ту с очакване, ту с разбиране, но думи нямаше.

— Нямам повече храна. Аз също съм гладен. Сигурно знаеш къде почвата е по-влажна и има корени от аштесе? Или някакви други?

Момиченцето бавно се отдалечи на четири крака, без да го изтърва от поглед, и пак така бавно се запровира сред храстите.

„Значи все пак разбираш... Няма храна, няма интерес.“

На сутринта тя отново се появи насред полянката. Клекнала, с подпрени на земята юмручета. Първият изгрев бе настъпил и наоколо бе светло. Момиченцето имаше светли коси. Вчера не беше забелязал, че кожата ѝ е покрита с фина и светла козина като кадифе. Юмручетата и лицето бяха неокосмени. Другото странно нещо в нея бе това, че

ходеше предимно на четири крака, при това доста умело. И не говореше. Обикновено всички видове „говореха“ — серия от междуметия, срички, сигнали, които означаваха какво ли не, понякога и нищо. А тя не издаваше никакви звуци, въпреки че по лицето ѝ настроенията често се сменяха. Това бе сигурен признак, че наоколо броди опасност. Или може би „говореше“ само със себеподобните си?

Джошуа събра нещата си и потегли на юг. Сонарът тихо припукваше, закачен на раницата му. Бе сменил батериите му и се надяваше да не се налага да претърсва някои райони отново. Малката вървеше подире му на разстояние и сякаш не го забелязваше. След няколко часа ходене усети отляво течение от хладен и влажен въздух. Идваше измежду два хълма и най-вероятно продължаваше нагоре по склона. Признак за вода. Джошуа пое натам. Поне с вода трябваше да се запаси. Момиченцето не прие радушно тази смяна на посоката. Замръзна в типичната си поза, клекнала, с подпрени на юмручета ръце, и дълго го гледа как се отдалечава. Очевидно не ѝ харесваше идеята да ходи далеч от гъстите шубраци. Но веднага щом Джошуа прехвърли единия хълм, я съзря отново да припка около него. Явно понякога все пак се отделяше от надеждното прикритие. Особено ако е гладна.

Колкото повече се изкачваха по плавния склон, толкова тревата ставаше по-зелена. Джошуа се пресегна за закаченото на раницата алпийско чукче и забодя върха му няколко пъти в почвата. Острието потъна лесно. Ледникът беше все по-близо. Изведнъж видя дърво. Когато го приближи, се оказа, че това не беше точно дърво. Беше бетонена колона, много стара и много масивна. Вероятно някога е държала мост или нещо подобно. Цялата бе обрасла с лиани и затова отначало я взе за дърво. Когато я наближи, забеляза няколко неестествени форми на релефа наблизо. Под почвата наоколо имаше и други останки.

Свали раницата си и започна да копае около корените на лианите. Те не ставаха за ядене, но между тях често растеше подземното растение аштесе. Неговите грудки определено бяха вкусни, особено ако те грози гладна смърт. Още преди да напредне особено в копането, неговата спътница клекна до една дебела лиана и започна така бързо да рие земята, че зад нея се образува цял фонтан от дребни буци. Само след секунди измъкна от земята голяма и месеста грудка аштесе. Без много да му мисли, започна да я бели със зъби и нокти...

„Ето защо е толкова мърлява...“

Изведнъж Джошуа видя... „Ноктите й!“ Досега не бе могъл да ги види, защото бе държала ръцете си свити в юмрук. Но сега ясно можеше да разгледа плоските и криви като тесли нокти със седефен цвят. „Колко са дълги! Как ли свива юмручета, без да се нарани?“

Необикновеното зрелище се повтори няколко пъти. Тя изравяше, намираше и изяждаше с невероятна скорост. И сякаш не мислеше да спира. Скоро коремчето ѝ видимо се наду.

— Е, радвам се, че поне един от нас е сит...

Джошуа се захвана със своята си дупка. Но още преди да копне няколко пъти, малката грубо го избута настрани и започна яростно да копае в нея и малко встрани. Когато измъкна поредната грудка, се отдръпна и застана в обичайната си поза.

„Да, това вече е благодарност.“

И понечи да извади аштесето от земята. Трябваше да го обели с ножа си, чак тогава можеше да го яде.

Това, което последва, дори не успя да осъзнае веднага. Само чу писък и в следващия миг малката се втурна като вятър. Мина на метър от него и той с едно уверено движение успя да я хване за ръката, както летеше във въздуха. Завъртя я около себе си, бързо я притисна към крака си и я покри с плаща си. После замръзна неподвижно. Сякаш някой друг направи всичко това вместо него.

Зад гърба му се разнесе глух и недоволен рев. Извърна се и погледна хищника в очите. Грамадна и космата женска, оголила кучешките си зъби и дращеца с нокти земята. Явно бе дебнала зад билото на хълма. Аштесето не я интересуваше, но нейните жертви рано или късно идваха тук, за да изкопават и ядат грудките му. Затова и дебнеше наоколо.

— Върви си! — каза Джошуа заплашително. И за по-голяма убедителност нахлупи качулката си.

Самката не можа да издържи дълго на погледа му. Обикаляше сърдито около него, но не се приближаваше. Жертвата ѝ се бе изплъзнала на косъм.

Момиченцето се бе свило на кълбо под плаща му, обгърнало с ръце и крака единия му крак и цялото трепереше. Усещаше как остриите ѝ нокти се впиват в глезена му през панталона.

— Върви си! — повтори той и се присегна за шилото на сонара. Вдигна го над главата си и го размаха.

Хищникът изръмжа разярено още веднъж и бавно се отдалечи. Но Джошуа и момиченцето не помръднаха още дълго.

— Хайде излизай оттам — каза ѝ най-сетне. — Отиде си. Чуваши ли ме?

Джошуа отметна плаща си, но тя пак се свря в него.

— Отиде си. А и аз съм тук. Стига ме държа за крака, време е да тръгваме. Видяло се е, че ще ям по пътя...

Изведнъж малката пусна крака му и драсна надолу по склона. Проследи я с поглед чак до двата хълма, от които започнаха да се изкачват. След това я изгуби. Но бе сигурен, че се е гмурнала в родната си джунгла, без дори да забави ход.

Привечер, много километри по-нагоре, спря на бивак. Тепърва предстоеше вторият изгрев и краткият втори ден, но нямаше смисъл да продължава. Беше му провървяло. Сонарът намери истинска пробойна, дълбока и обширна, запълнена с лед, а сега попадна и на извор с вода. Попълни дневника си, направи сканиране на околността около пробойната и доволен включи маяка за повикване. Човеците скоро щяха да дойдат и той щеше да ги чака тук. Дори можеше да си позволи лукса да запали огън. Сухи лиани наоколо имаше много. И тъкмо мракът се бе сгъстил и се готвеше да заспи, когато едно тънко гласче зад него попита:

— Защо теб лакрез не те напада?

— Охо! Здравей! А теб не те ли е страх от него, че се мотаеш наоколо?

— Не. Лакрез има студена кръв. Нощем не може да тича бързо и не вижда добре. Защо лакрез има студена кръв? И защо не те напада? Ти по-силен ли си от него? Вярно ли е, че лакрез някога е бил човек?

— Виж ти! Не само говориш, но и на почти правилен английс! Кой е лакрез?

— Лакрез е лакрез! Дебне и изяжда когото хване. Но теб не те доближи. А можеше. Ти не бягаш бързо. Защо не те изяде?

— Връщаме се към един и същ въпрос... Много си упорита. Аз съм измерител. Никой не напада измерителите. Дори лакрез.

— Защо? Ти по-силен ли си от него?

Джошуа се засмя без глас. Обичаше да се смее така. В този объркан свят имаше много неща, над които горчиво да се посмее, но за съжаление винаги беше сам, нямаше кой да сподели настроението му. А излишното издаване на звуци бе опасно. Понякога.

— Човекът е разпоредил така. Ако лакрез ме нападне, човекът ще дойде и ще го убие. Лакрез знае това.

— Лакрез не знае нищо! Той не е умен! Той само реве и изяжда. Глупав е. А ти виждал ли си човек?

Момиченцето говореше като в скоропоговорка. На един дъх и с особен напев. И след всеки порой от думи се оглеждаше плахо в различни посоки. Всичко това бе особено забавно за Джошуа.

„Не. Всъщност не е забавно. Неестествено и страшно е. В това има нещо много повече, отколкото обикновена приказливост.“

Джошуа се замисли откога не беше виждал говорещ смислено индивид. При това с повече от стотина думи.

— Доста си приказлива. Цял ден мълчиш, а сега не можеш да се спреш. Лакрез не е толкова глупав. Умее дори да говори, макар че никой не разбира какво. И знае много добре какво ще направи човекът, ако ми стори зло. Ти по-добре ела по-близо до мен, защото теб ще изяде с удоволствие. Огънят не го плаши.

— Вярно ли е, че лакрез някога е бил човек?

Беше странно и неестествено малката бърбрица да настоява с този въпрос. Явно бе много важен за нея.

— Някога — да. Бил е. Но после е станал лакрез.

„Как ми се иска да можеш да ти кажа истината... Да ти я обясня така, че да я разбереш.“

— А ти? Ти как се казваш? — попита той.

Сивите очички се вторачиха неразбиращо в него. Тя дори се приближи още и го погледна питащо. И кой знае защо изду кръглите си бузи.

„Как, по дяволите, да я питам за думата, която използва за себеподобните си...“

— Ти не си лакрез. Какво си?

Малката не му отвърна, само дойде още по-близо и отново се вторачи в него.

„Може би не разбира някоя дума.“

— Какво лови и изяжда лакрез?

— Глит! — каза неочаквано тя и поглади коремчето си.

Известно време не продума, явно се чудеше как да продължи.

— Живея в дупка. Всеки глит живее в дупка. Но дупките не са дълбоки. Лакрез и пенате не могат да влязат. Някъде се копаят бързо и лесно, а някъде — много трудно. Боли. Мога сега да изкопая дупка. За теб. Ти копаяш бавно. Искаш ли да изкопая дупка за теб?

И отново изду бузи. Явно този жест означаваше нещо.

— Не, благодаря. Нямам нужда от дупка. Но ти не ми каза как те наричат. Разбрах, че си глит. Имаш ли майка?

— Майка?

— Тази, която те храни. Когато си била малка, някой ти е давал храна. Може би и сега ти носи храна. Майка.

„Колко е възрастна всъщност? Прилича на малко момиченце, но може би е зрял индивид...“

— Шарме! Но тя вече не ми носи храна. Защо? Аз нося храна на сави. Днес носих храна на сави. А ти вчера даде на мен. Шарме?

— Не, не съм твоя майка. А всъщност... Днес затова ли се върна? Да занесеш храна на сави?

— Да! Но сега пак съм при теб. — Изведнъж я осени: — Измерител! Шарме?

— О, боже!

Малката странно и някак особено повишаваше глас всеки път, когато отговаряше положително. Сякаш се радваше на това, че е разбрала въпроса. Изведнъж тя се отдръпна, направи кръг около огъня и се върна.

— Виж... Аз съм измерител. Ти си глит и живееш в дупка. Но как те наричат шарме и сави? Как те извикват, когато си далеч?

— Ену. Но това е било преди. Преди шарме да спре да ми носи храна. А сави не ме извиква така. Защото не говори. И освен това не може сам да си намира храна.

— Радвам се да се запознаем. Аз се казвам Джошуа.

— Защо?

— Какво защо? Просто се казвам така.

— Дълго е! Трудно се извиква.

„Да... Необходими са цели три срички. Трудно е да извикаш «Джошуа», докато летиш като вятър, гонен от лакрез. Мен едва ли ще ме предупредят за опасността и ще бъда изяден...“

— Защо сави не може да си намира сам храна? Болен ли е?

— Не. Не е болен. Просто не знае как. Аз знам. Всеки глит знае. Но сави не знае. Шарме казва, че така се е родил. Би трябвало лакрез да го е изял преди много време, но аз изкопах много дълбока дупка и той е скрит. Нося му храна.

— Как му я занесе? Ти не носеше нищо в ръце днес.

Ену погледна коремчето си. Сега то бе значително по-малко издуто от сутринта.

— Като теб ли е? Или малко по-различен?

— Не е като мен. Има по-къси коси. И козина тук, под носа. Малко.

Последва серия от неразбираеми думи и междуметия.

„Брат, значи. Който не знае как да си намира храна. Защото не е като всеки глит... Боже, колко много думи знае! Вероятно се е запазила цяла такава общност...“

— Добре правиш, че се грижиш за сави. Но ако лакрез те хване, кой ще му носи храна?

— Никой. Той ще умре.

— Щом търсиш храна за двама, лакрез ще те хване по-лесно. Защото дебне край храната.

Джошуа се стараеше да говори простичко, с нейните думи. Но неизбежно малката прибавяше нови и нови думи.

— Да. Ще ме хване по-лесно. Но аз мога да тичам бързо. А сави няма да стои в дупката постоянно. Той също може да тича бързо, когато е нахранен. Когато е гладен, кожата му е студена като на лакрез и спи. Но когато е нахранен, може да тича по-бързо от мен. Ако събере много храна, мога да го доведа тук и да го науча да копае. Така няма да му нося постоянно храна.

— Да го научиш? Теб някой учил ли те е да копаеш?

— Не. В началото гледах шарме как копае. Правех като нея. Сави отначало не можеше да тича. Аз му показах как и той започна да тича. Трябва само да си свиваш пръстите ето така — и тя показа. — Ще му покажа как да си намира храна. Сави не е глупав. Той може да научи много неща. Но трябва да му занесе много храна, за да може да излезе далеч от дупката и да го науча как да си намира храна. А после ще го науча да говори.

Малката не спираше да бърбори. Отначало го изчакваше да ѝ отговори. „Откъде ѝ хрумват толкова много въпроси?“ Но той бе твърде уморен, за да приказва с нея цяла нощ. Затова просто се зави с плаща си, облегна се на раницата си и заспа.

На сутринта, когато се събуди, усети топлина по единия си крак. Още преди да отметне плаща си, знаеше защо. Малката се бе вкопчила в него точно както предния ден, когато човекът-тигър за малко не я хвана. „Лакрез. Май така го наричаше. Откъде ли знае толкова много?“

Тя веднага скочи, щом я отви, огледа се припряно на всички посоки, долепи ухо до земята и най-сетне застана в привичната си поза.

— Добро утро — поздрави той.

Тя само го погледна въпросително.

— Така се казва, когато срещнеш някого сутрин... — поясни Джошуа.

Но склонността ѝ към разговори се беше изпарила.

— Страх те е, че лакрез може да чуе? Лакрез чува ли надалеч? Ако искаш да кажеш ДА, без да те чуе лакрез, направи ето така с глава...

Ену незабавно кимна точно както ѝ показва.

„Забавно. Аз ѝ показах как да говори, без да я чуе лакрез... Денем лакрез не спи, затова — никакви приказки...“

Внезапно тя отново долепи глава до земята. После бързо вдигна разтревожен поглед.

— Някой идва?

Ену закима енергично. Но не изглеждаше изплашена.

— Знаеш ли кой? Лакрез? Ако не знаеш, направи така с глава.

„Не.“

„Как наричаше тя хиените? Пенате? Пенате живеят само сред руините. На открито се боят от лакрез. Въпреки че са много.“

Тя го хвана учудващо ловко с върха на дългите си нокти за плаща и го задърпа към малкия шубрак от лиани. Той не се възпротиви, макар вече да се досещаше кой идва. Шубракът обаче се оказа доста хилав и неподходящ за укритие. Тя се отказа от намерението си и припряно се

измъкна от там. Мушна се под плаща му. Мигом усети по глезена си дългите ѝ нокти.

Този, който идваше, се носеше на големи подскоци. Беше се засилил доста и не можеше да спре току-така. Дългите му крака свистяха през въздуха, а те наистина бяха дълги. Пищялите му заемаха половината от дължината на тялото, а бедрените кости бяха къси. Нямаше облекло, тялото му бе покрито с мека козина. От ръцете му, малко над лактите, стърчаха израстъци, подобни на малки крилца. С тях пазеше равновесие, докато тичаше бързо.

Направи два кръга около тях, за да забави скоростта, и с един последен скок забодя петите на дългите си крака в земята пред тях.

— Здравей, Хми. Добри вести ли носиш или лоши?

Хми се стараше да навакса с дишането, затова не отвърна веднага. Джошуа усети как Ену леко повдига плаща му, за да погледне. „Не е толкова страхлива, колкото любопитна...“

— Ангх... при... ено... Джош-у-а! Пре-къс-ва-не. Двана-десет...

— Това, което е за мен, Хми! Само което е за Джошуа.

— За Джош-у-а. Излязъл си от район на покритие. Среща на триста и двадесет от последния маркер. Запад-югозапад. Маркер: стара автомагистрала. Пътен прелез. При закъснение, ще намериш инструкции. Следвай надписите по стените. Тринадесет дни от подаването. Край.

„Тринадесет дни... Значи след два. Цели деветдесет километра. Най-малко деветдесет. По непозната област...“

— Хми! Пригответи се да запомниш съобщение!

Започна да говори ясно и отчетливо, на срички:

— За Служба по измерването. Сара. Питър. Всеки, който има връзка с тях. Открих пукнатина. Приблизителен размер — седем километра ширина, дължина — неизвестна. Дълбочина — променлива, около седем метра. Ледникът пробива към повърхността на няколко места. Нуждая се от снабдяване. Тръгвам към мястото на срещата. Възможно закъснение от един или два дни. Край.

Помълча малко, после внимателно повтори същото.

— Това е, Хми. Тръгвай! Тръгвай обратно!

По лицето на Хми се изписа объркване, после пристъпи от единия си дълъг крак на другия дълъг крак, тръгна непохватно, все едно човек ходеше на кокили. Но с всяка следваща крачка започваше

да се движи все по-бързо и уверено. После изведнъж хукна като вятър и за секунди се стопи в далечината.

— Ену! Слушай ме — придърпа малкото зверче към себе си и приближи лицето ѝ до своето. — Аз трябва да отида много далеч. Наистина далеч. Разбираш ли ме?

Ену отчетливо кимна.

— Не можеш да дойдеш с мен. Опасно е. Има много лакрез. Няма да има кой да се грижи за сави. Трябва да се върнеш. Не трябва да идваш с мен! Разбираш ли?

Ену отново кимна.

— Тръгвай. Ще намериш пътя сама.

Тя видимо се колебаеше.

— Тръгвай, Ену! Не можеш да дойдеш с мен. Лакрез ще те изяде.

— Не — каза неочаквано тя. — Лакрез се страхува от теб. Няма да ме изяде.

„Ама че работа. Харесва ѝ с мен? Или се страхува да се връща сама?“

— Ако дойдеш с мен, сави ще умре, разбираш ли?

Тя кимна отново.

— Ти не искаш сави да умре. Нали?

Кимване.

— Върни се при него. Занеси му храна. Покажи му как да намира сам храна. Хайде, Ену.

Малката се поколеба за последно, после се завъртя наоколо. Джошуа метна раницата на гърба си и тръгна. Обърна се през рамо, за да я види какво ще направи. Тя стоеше в привичната си поза — клекнала и подпряна на юмручетата си, и го следваше с поглед. Лицето ѝ бе изкривено. Очевидно изпитваше силно колебание.

— Тръгвай! — извика ѝ той.

И тя хукна презглава обратно. Видя само бялата ѝ дрешка за миг да се мярва между хълмовете.

По пладне жегата стана непоносима. Джошуа свали наметката си в движение, отпи глътка вода и огледа местността с надежда да открие нещо, което да става за ядене. Ниски посивели хълмове. Плаха трева се опитваше да вирее тук, дори някакви бодливи храсти формираха

колония в подножието на хълмовете, но не преуспяваха кой знае колко в начинанието си. На места почвата беше оголена и твърда като камък. В далечината се виждаха руини от изоставен град. Имаше още много време до първата почивка и би било добре да намери поне сянка за нея.

Погледна компаса на гърдите си. Стрелката се завъртя няколко пъти, преди с нежелание да се установи в някаква посока. После прегледа и записките си. Пресметна наум колко разстояние е изминал от последната отметка, и поклати мислено глава.

„Няма да успее навреме. Жегата е убийствена.“

Помисли дали не може да изхвърли нещо тежко от раницата си, но не се сети за нещо подходящо. Оцеляването му зависеше от всека една вещ, която носеше. Скоро слънчевите петна затанцуваха пред очите му и той разбра, че е крайно време да спре и да почине. Наблизо, съвсем неочаквано, се появи дърво. Съвсем истинско дърво, може би акация. Високо около два-три метра, приличаше повече на обрасъл храсталак, но едно от стеблата се извисяваше приятно над останалите и короната му хвърляше рехава сянка. Джошуа свали в движение раницата и седна върху плаща си. Притвори блажено за минута очи. Когато ги отвори, видя лице.

Ену стоеше пред него. Беше свършено необяснимо как се е приближила толкова тихо, при това за толкова кратко време. Стоеше клекнала и наведена напред към него, сякаш близостта на лицата им имаше някакво специално значение за нея. Гледаше го с ясните си сиви очи и отново бе издула бузи.

Джошуа се засмя без глас.

„Бива си я. Не се отказва лесно и е изобретателна. Хитруша. Явно не държи много-много на сави, за негов лош късмет...“

Джошуа реши, че си струва и той да издуе бузи и да види какво ще стане. Това, което последва обаче, го смая. Беше абсолютно неочаквано за него. Тя се приближи още повече и леко отърка своята буза в неговата набола четина. Правеше го бавно, с някакво скрито удоволствие, притворила леко очи. А после, съвсем като някое кутре, се сгуши в скута му и задряма.

„Е, честито, имаш си питомец... Поне копаенето няма да ти е грижа...“

Здрачаваше се и Джошуа реши да използва хладното време пълноценно. Ходеше се леко, по пътя Ену на няколко пъти намери корени от аштесе и поне утолиха глада си. Нейната бързивост отново бе изчезнала. Появи се внезапно, когато слънцето се скри зад хоризонта.

— Трябва да изкопаем дупка. Наоколо броди лакрез, а и още някой... — каза тя многозначително.

— Ще загубим много време за копаене — отвърна ѝ Джошуа. — По-добре да намерим някъде заслон.

Ену неочаквано се втурна от място и затича в широк кръг наоколо. Не изглеждаше ни най-малко уморена от ходенето. Скоро Джош я изгуби от поглед и дълго не я видя. Когато все пак се върна, лицето ѝ грееше в широка усмивка. Направи тичайки няколко кръга около него и бавно пое в посоката, в която бе изчезнала.

— Джош-уа! Джош-уа! — викаше тя. Звучите се сливаха плътно в един рязък вик, той дори не разбра в началото, че вика името му.

„Сведе го все пак до две срички!“

Тръгна след нея. В падналия здрач едва мяркаше бялата ѝ рокличка.

„Откъде все пак я е взела? И кой ѝ е показал как се облича?“

Унесен в мислите си, не видя веднага къщата. Беше стара и обрасла с храсти, но все пак бе в чудесно запазено състояние.

— Браво, Ену! Знаеш ли какво е това?

— Дупка!

— Точно така, малката ми. Това е дупка. Голяма дупка. В нея е живял човек.

Ену се извърна през рамо и го погледна удивена.

— Човек? Тук?

— Да, Ену. Само че много отдавна.

По лицето ѝ се изписа неразбиране.

— Вчера. Завчера. Преди много дни.

Ену кимна, явно всичко ѝ стана пределно ясно, и продължи да тича около къщата, изучавайки територията наоколо. Джош извади алпийското чукче и с обратната му страна си проправи път към входа на къщата. Вратата беше метална и заключена, но на третото бутване с рамо поддаде. Вътре беше прашно и тъмно. По пода се търкаляха някакви предмети, част от рафтовете все още стояха на стените, дори

един стар диван се отличаваше от общата безформена купчина боклук. В следващата стая всичко бе още по-запазено. Спалня от масивно дърво...

„Боже господи! Това тук е на повече от триста години. Донесено е от Земята, най-вероятно. Тук никога не са расли такива масивни дървета.“

Опипа с ръка завивките и пружините. Всичко се разпадаше под пръстите му. Дъските протяжно скърцаха под краката му. Въпреки това къщата изглеждаше учудващо запазена.

„Тук са живели дълго след Катастрофата. Може би дори е построена след самата катастрофа. Нещо като преден пост. Но до Града има още стотици километри... Твърде далеч е...“

Докато ходеше и разглеждаше, се сети, че твърде дълго не е мяркал с поглед Ену. Върна се на входа и я видя, клекнала пред вратата.

— Искаш ли да влезеш и да разгледаш?

Ену само поклати отрицателно глава.

— Страхуваш ли се?

„Не.“

— И не ти е интересно?

— Вътре не е чисто — каза най-сетне тя.

— Тук е живял човек...

— Виждала съм.

— Така ли? Ще ми разкажеш ли?

— Няма нищо интересно. Там, където е живял човек, или е дупка на лакрез, или е мръсно. Не разбирам как човекът е живял на толкова мръсно.

— Това е било много отдавна. Но ти пък не знаеш тази дума... Жалко. Хайде да си накладем огън.

Когато сухите лиани весело се разгоряха, тя отново се примъкна при него и се сгуши в скута му.

„Социален рефлекс? Или е заради топлината на тялото ми? Дали е вече зрял индивид? Феромоналните реакции едва ли са се променили за толкова кратко време...“

— Разкажи ми за човека — помоли тихо тя.

— Какво да ти разкажа? След няколко дни сама ще го видиш.

— Наистина?! — тя скочи и го погледна от упор в очите.

— Надявам се. Имаме уговорка.

— Днес много мислих — каза тя, намествайки се отново в скута му. — Защо лакрез не те напада. В началото реших, че е, защото ходиш изправен. Шарме разказваше, че човекът ходи изправен. Но ти не си човек, нали? Не си, така ми каза. Само че лакрез е глупав и е решил, че ти си човек. В началото и аз реших така, но ти ми каза, че не си. Затова не те напада.

— Хми също ходи изправен. И ти би могла. Лакрез също ходят изправени, понякога.

— Да. Затова мислех цял ден. Не е само това, че си изправен. Ти носиш това...

И тя прокара дланта си по наметката му.

— Отдолу нямаш козина. Носиш това, за да не ти е студено.

— Правилна мисъл! Аз нося дрехи. Но и ти носиш. Защо теб те напада, а мен не?

— Моето ми го даде шарме. Каза винаги да го нося и ако не мога да избягам от лакрез, да се изправя. Но по-добре е да бягам бързо, защото лакрез ще ме изяде.

„Загадката на бялата рокличка. Просто и логично, макар и безполезно. Прекалено интелигентно за едно човешко зверче.“

— Аз нося не само дрехи — каза той. — Това е раница, в нея нося някои неща. Храна. Ти носиш храната в коремчето си, после я повръщаш, за да нахраниш сави. А това е сектант. Това — сонар, с него се измерва плътността на почвата под нас. Това са все неща, направени от човек. Затова и лакрез не ме закача.

— Ти човек ли си? — попита тя, като отново вдигна глава.

— Как да ти кажа... Вчера не очаквах, че ще знаеш толкова много думи, а отговорът не е лесен.

— Човек? — настоя тя.

— Не. Аз не съм човек. Аз съм пенате.

Малката скочи като попарена и се шмугна в близките храсти. После бавно пропълзя обратно.

— Ти не си пенате — заяви тя. Уплахата още не я бе оставила напълно.

— Виждаш ли, има едно място, където има много дупки като тази, при това не са мръсни. В тях живеят човеците. Това място се нарича град. А край града има изоставени дупки на човек, в които

живеят пенате. Те се хранят с останките от това, което яде човекът. Има хиляди пенате край града. Те са лоши, наистина, могат да те изядат. Дори лакрез се бои от тях.

— Ти не си пенате! — каза решително тя и отново се върна в скута му.

— Напротив. Аз съм пенате. Или поне бях. Докато моята шарме се грижеше за мен и ми носеше храна. После дойдоха човеците от града, прогониха шарме, а мен ме взеха.

— Защо?

— За да ме научат да измервам. Когато ме научиха, ми дадоха всичко това, дрехите, инструментите, раницата, обувките...

— Какво значи да измерваш?

— Това значи да ходиш от място на място и да наблюдаваш какво показва един уред. Всъщност, няколко уреда. После записваш това, което си измерил, и го носиш на човек, а той ти дава храна, вода и дрехи.

— Не разбирам.

— Не се тревожи, малката ми. Утре ще ти покажа уредите и записките си. Може пък да ти хареса.

— Ще ме научиш ли да измервам?

— Разбира се. Стига да искаш.

— И човекът ще ми даде много храна? И дрехи? И лакрез няма да ме напада?

— Да. Достатъчно храна и дрехи.

— А дали ще ми даде дрехи и храна за сави?

— Може би. Защо не...

— Научи ме сега! — скочи за пореден път тя.

— Добре. Първи урок — трябва добре да се наспиш, за да можеш да измерваш. Така че — лягай и заспивай. Утре ни чака много ходене. Мен поне...

Малката не каза и дума повече. Сви се плътно на кълбо и зажумя с очи.

Първото, което видя на другата сутрин, беше лицето ѝ. Беше се надвесила над него и го гледаше втренчено. Дори не беше издула бузи, толкова беше задълбочена в занятието си.

— Какво има, Ену? Защо така си се втренчила? — промърмори той, докато се надигаше.

— Сънувах човешко лице — каза тя, напук на навика си да не говори сутрин.

— Какво?

— Сънувах. Човешко лице.

И за по-сигурно направи кръг около лицето си с върха на ноктите.

— Интересно. На какво приличаше?

— Не помня. Забравих.

— Защо реши, че е било лице на човек?

— Беше ми хубаво, докато го сънувах.

— Виж ти... А мен защо ме гледаш така втренчено?

— Ти имаш човешко лице.

Джош не намери какво да каже. Думите ѝ го смутиха. Бяха абсолютно неочаквани и неестествени и въпреки това бяха казани леко, като на шега, макар че този бездушен свят не умееше да се шегува.

„Проклет свят! Дори не смеем да кажем истината на едно такова умно и находчиво малко зверче. От кого крием всъщност? От себе си?“

— Така е, Ену. Аз имам човешко лице. Ти също имаш човешко лице.

„И не само лице. Но това ще е по-трудно да го разбереш. Засега нека е само лице.“

— Аз имам човешко лице? — и тя прокара мекото на дланта си по бузите.

„Странно е как ловко извива ноктите си, за да не се одраска. А мен добре ме изподра вчера. Може би това значи нещо...“

— Да, Ену. И ти, и аз имаме човешко лице.

— А лакрез? А хми?

— Лакрез не толкова. Долната му челюст е деформирана, зъбите му стърчат и е космат по челото. Но дори неговото лице прилича много на човешко.

— Значи наистина е бил човек? Някога?

„Все пак я знае тази дума... Може би не я разбира напълно, само повтаря запомнена конструкция...“

— Да. Някога лакрез е бил човек.

Джош със задоволство наблюдаваше как по лицето ѝ объркването се смени с прозрение.

„Ей сега ще се сети. Умница е тя...“

— Аз също ли съм била човек? — и премигна няколко пъти с очички. — Някога?

— Разбира се, малка моя. Някога всички глит, пенате, хми, лакрез, жорез, орме, хоти и още много други, които не знам как наричаш, са били човек.

— А защо сега не съм?

Поредният ѝ простичък въпрос. Който за пореден път го шокира.

„Не е толкова просто да се изкорени човешината — каза си с горчивина той. — Дори от един подивял хомо сапиенс.“

— Това е много дълго за разказване, малка моя. Трябва да тръгваме вече. Нали искаш да видиш човек?

Ену с готовност излетя от обраслата с храсти градина и се втурна през хълмовете. Джош събра нещата си и с бодра крачка пое на път. Все още беше хладно и свежо.

— А ще ми разкажеш ли защо не съм човек? Докато ходим, за да видим човек?

— Защо пък не... Питай ме за думите, които не разбираш. Аз самият не разбирам много неща...

* * *

В лабораторията Сара седеше до големия микроскоп и меланхолично пушеше. Следобедното слънце правеше упорити опити да проникне през щорите и в резултат хвърляше хаотични жълти петна по пода. Джошуа гледаше през окулярите на микроскопа и нищо не разбираше.

„Това е толкова важно, а не мога да го разбера. Значи никога няма да стана човек, ще си остана пенате. Един приказлив, образован и приличаш на човек пенате.“

— Разбираш ли, Джош? — каза внезапно Сара, между две дръпвания от цигарата. После я изгаси нервно. — Не е толкова просто. Разбираме всичко, знаем как, искаме го. Но не можем! Екосистемата на този свят ще рухне окончателно, ако го направим. Можеш ли да

предвидиш какво ще се случи тогава? Ще ти кажа. Всички ще измрем от глад, а това парче скала, което се опитваме да направим годно за живеене, ще си остане един мъртъв леден къс, който ще падне към Слънцето само след няколко хиляди години. Това ли искаш?

— Защо трябва да унищожаваме екосистемата?

— Казах ти вече. Защото всички животни, които сме донесли, измряха. Човекът се оказа доста по-приспособим към тази среда. Можем да клонираме каквото си искаме, да ги отгледаме в изкуствена среда и после да пуснем по полетата истински тигри и зайци. Правено е вече. Ще измрат за по-малко от десет години. Не можем да запълним всички екологични ниши за толкова кратко време.

— Тогава нека поне се погрижим за тези, които са още разумни!

В очите му напиреха сълзи от мъка и безсилие. Усещаше, че всяка дума, която казваше, е лишена от смисъл, че Сара има готов отговор за нея и за всичко, но не можеше просто да се примири.

— Всички са разумни, не разбираш ли! Вземи което си искаш зверче, нахрани го, дай му подслон, говори му достатъчно често и продължи да го храниш още десет години, няма да направиш разлика с истински човек. Вземи себе си за пример!

— Аз не съм човек! Не разбирам нищо от вашите клетки, клониране и електричества!

— Защото десет години вече бродиш из пущинаците. За да разбираш от това, трябва много да учиш, два пъти по десет години някой да те храни и да те учи!

— Вие давате храна и учите само човеците. А другите, които биха могли да се научат? Те нека ровят земята, нека се изяждат един друг, в най-добрия случай — нека бродят и измерват!

— А ти какво предлагаш? Да нахраним и облечем всички и да унищожим екосистемата? Знаеш ли, че тревата по хълмовете е генномодифицирана и мутирала от радиацията след това. Ако жорез, или както там ги наричат, не я изяждат интензивно около озоновите дупки, тя ще плъзне навсякъде и ще задуши всичко живо. След което сама ще измре, защото водата и минералните вещества в почвата са ограничени. Кислородът ще свърши, въглеродният двуокис ще се утаи ниско и парниковият ефект ще изчезне. После тази планета ще се нажежи до бяло, ледовете в сърцевината ѝ ще се стопят! Собствената ѝ

маса няма да стигне, за да задържи парата в рехавата ѝ атмосфера. След което ще започне да пада към слънцето. Разбираш ли това?

— Разбирам, че нищо не искате да направите.

— Знаеш ли, че само преди двацет години нямаше втори изгрев и втори залез? Ако не стабилизираме орбитата, половината планета ще замръзне само след петдесет години, дори жорез да продължат да изяждат тревата.

Джошуа нищо не каза. Знаеше всичко това, Сара търпеливо му обясняваше едно и също, откак се помнеше.

— Какъв е смисълът на това, Джош? — гласът на Сара беше равнодушен, с леки нотки на умора и досада. — Всеки ден в канализацията се изхвърлят хиляди плодовити яйцеклетки, първокачествена суровина за хомо сапиенс. Всяка от тях би могла да стане човек, да бъде нахранена и подслонена, после обучена да разбира от електричество и клониране. ВСЯКА ЕДНА ОТ ТЯХ, Джош! Точно както и всеки подивял хомо сапиенс. Това просто не е по силите ни.

— Защо ме остави да уча при вас толкова дълго? Другите измерители учат само по няколко години. Те изобщо не умеят да мислят толкова сложно, колкото аз! Защо ме научи да разбирам?

— Ти беше различен от тях. По-умен, по-енергичен и находчив, научаваше с лекота нови неща. И само стандартното обучение да беше получил, пак щеше да си различен...

— Каква е нуждата да съм различен? — той почти закрещя. — За тази екосистема, каква нужда има тя аз да съм различен?

— Беше ми жал за теб... И сега ми е жал...

— Жал ти е? А за другите? За тях нямаш жалост. Защото си седиш тук, при твоите микроскопи и компютри и нито веднъж не си виждала как един човек разкъсва друг със зъби! Първо му отваря корема, с нокти, разкъсва червата му и после си пъха главата до врата вътре! Чувала ли си някога как мляска и сумти тигърът? Аз го виждам това всеки ден! Всеки ден!

— Успокой се, моля те. Това са само реакции на психиката ти, опитай се да ги контролираш.

— Мразя ви — каза Джошуа след дълго мълчание. — Повече няма да измервам за вас.

— Ще загинеш — равнодушно каза Сара. — Не знаеш как да си намираш храна, как да изяждаш себеподобните си, да дебнеш, да ръмжиш и да се сношаваш. Ще загинеш без нас.

— Нека.

Не искаше да е разумен, не искаше да слуша правилните ѝ думи, не искаше да бъде убеждаван. Чувстваше единствено обида и отчаяние. Вероятно нямаше да има повече такива разговори помежду им. Този беше последният.

— Виж, Джош — Сара отново запали цигара и се върна към купчината хартия по бюрото ѝ. Говореше с него, без да го поглежда, сякаш се почесваше, докато умът ѝ се занимаваше с нещо много сложно и интересно. — Всеки от нас се опитва по своему да направи нещо за тази планета. Ние сме откъснати от Земята, знаеш това. Сами сме, можем да разчитаме единствено на себе си. Това е нашият дом. Нашата дупка, както казват зайците. Всеки от нас, и ти, и аз, и тигрите, и зайците, и вестоносците, и кой ли не, прави по нещо за тая наша дупка. Мъчим се отчаяно да я запазим годна за живеене. Без измерители ледниците ще я разкъсат на парчета. Без зайците обикновената трева ще изпари всичката вода от почвата. Без тигрите зайците ще изядат всичката трева и няма да има кислород. Без човека всички други ще измрат, при това много бързо. Всеки от нас, разумен или не, е много необходим и важен. Не те моля да измерваш заради мен. Измервай заради твоите приятелчета, които са ти толкова мили и симпатични. Това са само атавистични реакции, обясних ти вече, но щом ти харесва, прави го заради тях. Или заради нас, защото без нас те ще загинат. Един ден, който знае, може да стабилизираме земната структура, да насочим усилията си в изграждането на повече атомни електроцентрали и да стопим всичките ледове, които някога са обикаляли около Сатурн, а сега се движат под краката ни. И тогава ще можем да дадем храна и подслон на всички, тигрите и хиените повече няма да изяждат никого, разбираш ли, Джош? Някой ден, но не сега!

Джошуа знаеше, че тя го лъже. Че говори така просто за да продължи той да измерва. Обучението на друг измерител струваше много време и храна. Тръгна си, без да каже дума. На пункта за снабдяване взе полагаемото си, глупаво бе да отказва храна. Взе също така и раницата си, защото с нея оцеляваше по-лесно. А когато много огладня, седмици по-късно, направо озверя от глад, направи

измервания на една област и ги записа. Изпрати ги и получи храна. Всичко бе просто и нямаше начин да избягаш от тази жестока логика.

* * *

А сега, докато Ену припкаше весело край него, той ѝ повтаряше думите на Сара, въпреки че не вярваше в тях, въпреки че малкото зверче изобщо не го разбираше, думите му просто я забавляваха, носеха ѝ неописуемо удоволствие, просто така — да слуша нови думи, да се наслаждава на звученето на сложните конструкции, въобще — наслаждаваше се на този изблик на разумното.

От време на време тя остро и пронизително крещеше името му. Просто от радост. Радваше се, че си има някого, който да я пази от тигъра и да ѝ разказва за човека. Бе зарязала всичко заради това. Своя недоучен брат, средата си, познатите места, където лесно можеше да намира храна и да се скрие.

Два дни по късно, следобед, стигнаха до указаното място. Голям надлез от някогашна автомагистрала. Самата автомагистрала отдавна бе потънала в почвата, но масивните колони от железобетон оказваха упорита съпротива на разрухата и времето. Обходиха района два пъти, но нямаше и следа от скорошно пребиваване на човек. Нямаше и указания върху някоя от гладките бетонени стени. Оставаше им само да чакат. И да намерят храна наблизо.

Летящата машина на човека дойде на другия ден. Тя не приличаше на нищо, което може да се види където и да скиташ по света. Може би напомняше смътно на някои форми от разрушените градове. Но Ену не се сети за тях. Шокът от грохота и силния вятър от витлата за нея бе твърде силен. Падна по очи и се разтрепери — това бе всичко, което успя да направи. Дори изработеният напоследък рефлекс, да се държи за крака на Джошуа и да се крие под плаща му при опасност, не сработи.

— Здравей, Джош — подхвърли вяло Сара, когато скочи на тревата.

Перката на хеликоптера още се въртеше, но воят от моторите беше стихнал. Едва тогава Ену подскочи и като стрела се шмугна в близките храсталаци.

— Здравей, Сара — отвърна Джошуа.

Изразът на лицето ѝ бе все същият. Умора, досада, вял интерес към ставащото наоколо. Сякаш отдавнашният им разговор в лабораторията се бе състоял преди минути. Всичко важно за нея бе в главата ѝ.

Питър слезе след нея и приседна на предния колесник. Извади цигара и запали, без да бърза. Джошуа за пръв път виждаше Сара и Питър извън лабораторното градче. Обикновено хеликоптерите спускаха контейнери с храна и указания. Рядко някой от пилотите кацаше и му предаваше съобщения устно. В присъствието им тук имаше нещо страшно и непонятно. Джошуа не разбираше какво.

— Обзавел си се! — отбеляза Сара и се усмихна почти искрено. — Симпатията е...

После за миг възвърна обичайното си изражение.

— Ще я храня от моите си дажби. Понякога тя ми помага в намирането на храна.

— Разбира се, това не е... — Сара внезапно се отказа от мисълта си. — Джош, повече няма да има дажби. Това не е толкова лошо, колкото може би ти се струва, всъщност е прекрасно. Разбираш ли, преди няколко дни получихме съобщение. От Земята.

— Какво? — Джошуа се обърка.

„Каква Земя? Какво...“

— Земята, Джо. Нашият дом. Истинският. Там, откъдето сме дошли.

Но Джошуа не разбра. Земята бе мъртва, това бе единственото, което знаеше по въпроса. Съобщение от Земята, която е мъртва. Мислите му се завъртяха хаотично и отказаха да намират връзки помежду си.

— Земята не е мъртва, както смятахме, Джош. Големият метеорит, Катастрофата, да, имало ги е. Но те не са унищожили всичко. Евразия, Африка, част от Северна Америка. Но хората са се спасили. Облаците не са покрили цялата Земя и на много места е имало съвсем нормален климат. Стотици години са се борили да оцелеят, също като нас, и най-сетне са успели. Те идват за нас, Джош.

Ще ни отведат вкъщи. Повече няма да се налага да измерваме, да обезводняваме, да контролираме и да се лишаваме. Отиваме си у дома.

Сякаш по лицето ѝ премина някакво съвсем непознато чувство. Нещо, което изгони умората и досадата.

— А този свят? — попита внезапно Джошуа.

— Какво той?

— Какво ще стане с него?

— Други ще решават, Джош. Вече не сме сами. Може би един ден ще се върнем. Но едва ли ще е скоро. Всичко зависи от това колко силни сме всъщност. Като начало ще трябва да се справим напълно със Земята. Да възстановим климата, фауната, равновесието на средата. Нашият опит тук може да е безценен на Земята.

— Какво ще правят лакрез и пенате на Земята? — разпери ръце Джошуа.

— Лакрез? Имаш предвид — неразумните? — Сара дори се засмя на глас. — Нищо няма да правят на Земята, Джош. Ще бъдат евакуирани само хората.

Джошуа изведнъж разбра всичко.

„Това е изход. Спасение за изтормозените човешки същества, дръзнали да скитат и да създадат свой дом сред звездите. Но не за всички. Не за всички...“

„Нещо друго ли очаквах? Очаквах ли въобще нещо такова? Не, не съм. Нека бъдем честни, такова нещо никой не е очаквал. Защо тогава не съм удивен? Това е прекалено човешко — да спасиш само половината. Една десета. Себеподобните си.“

Не беше забелязал кога Ену бе прекосила полянката и се бе шумугнала в сигурното укритие на плаща му. Надничаше оттам с ококорени очи и от време на време се скриваше, но любопитството все пак надделяваше. Сара извади от джоба на комбинезона си парче шоколад, приближи се и клекна на метър разстояние. Протегна ръка напред и се усмихна.

— Вземи. Не бой се...

Изпод плаща бавно се протегна малката ръчичка със сапфирените нокти-тесли и след миг шоколадът изчезна. После се чу шумно подушване, плахо мляскане, а най-сетне — доволно сумтене.

— Хареса ѝ — отбеляза Сара. Изправи се и изтри ръка в панталона си. — Можеш да я вземеш със себе си, ако държиш...

— Мисля, че ще остана тук, с нея — тихо отбеляза Джошуа.

— Това е глупаво. И никому ненужно.

— Може би. Във всеки случай аз също нямам какво да правя на Земята. Там няма пукнатини, запълнени с ледници, които да измервам.

— Ти си умен, Джош. Можеш да правиш още куп неща. Не виждам защо се причисляваш към неразумните вместо към хората. Та ти си човек!

— Тя също е човек. Даже умее да измерва, само ѝ е трудно малко да записва. Но пък може да ви го издълбае на земята, ще се вижда дори от орбита.

— Шегуваш ли се? — Джошуа не беше виждал Сара толкова обидена и сърдита.

— Ни най-малко. Тя е човек, също като теб и мен. И другите са човеци.

— Както искаш. Корабът пристига след няколко дни. Ако размислиш, можеш да дойдеш и пеш до града. Реших да дойда специално за теб, защото не си ми безразличен...

— Решила си, защото вече не ти е жал за горивото — срязва я Джошуа.

— Да. И защото горивото вече не е важно. До скоро, Джош.

Питър не каза нищо, хвърли недопушената цигара при другите фасове и мълчаливо се качи след Сара. Витлата се завъртяха и летящата машина на човека с грохот излетя в небето.

Ену излезе изпод плаща и известно време се опитва да тича под нея. Когато вертолетът се стопи в далечината, тя се върна при Джошуа и се захвана с обичайното си обхождане и душене из района. Все едно че нищо не се бе случило.

Джошуа опакова нещата в раницата си, метна я на гръб и бавно потегли. Ену тутакси го последва.

— Знаеш ли — каза тя. — Сега мисля, че знам защо лакрез не те напада. Ти приличаш на човек.

— Така ли? — Джошуа бе донякъде разочарован.

— Не е заради дрехите.

— Точно така, Ену, не е заради дрехите.

— Теб не те е страх от лакрез. Затова е.

— Напротив, страх ме е. Даже много.

— Но лакрез не знае, че те е страх! Той мисли, че не те е страх от него. Не бягаш, не крещиш, не предупреждаваш другите за опасност. Правиш така, че той да си мисли, че не те е страх. Мисли си, че си човек.

— Сигурно е прав.

— Мислиш ли, че и аз ще мога? Ако стоя изправена, не крещя и не бягам?

— Разбира се, малка моя. Но все пак гледай аз да съм наблизко.

— Чудесно! Хайде да се върнем при сави и да научим и него?

— Сави? Че какво пък... Само че първо ще трябва да стигнем до града на хората.

— Защо? Сави не е там, той е натам!

— Трябва, малката ми. Скоро дупката на човека ще опустее, а там има някои много ценни неща. Трябва да стигнем до там, преди пенате да изпотрошат всичко.

— И пенате ли няма да ни закачат, ако не бягаме и не крещим?

— Разбира се, че няма.

— Те ще си мислят, че сме човек?

Джошуа се усмихна на себе си.

„И вероятно ще са прави. Защо да не са? Да си човек, изглежда, е просто умението да се държиш като такъв. Да не крещиш от ужас и да не бягаш... Като за начало не е зле. Никак даже...“

— Ще си мислят, че сме човек? — повтори въпроса си Ену и дори го дръпна за плаща.

— Да, малка моя. Те ще мислят, че ти и аз сме човек.

Новата мисъл я доведе до възторг. Подскочи няколко пъти и затича бързо в кръг.

— Да вървим! По-бързо да вървим и да намерим сави.

Джош замръзна по средата на поредната крачка. За пореден път бе удивен от простотата и верността на новата мисъл.

„Разбира се! Сави! Да не крещиш от ужас и да не бягаш е добро начало, но едва ли е достатъчно, за да си човек. Трябва да се върнем и да намерим сави. Така правят хората. Би трябвало така да постъпват. Дано само пенате не изпотрошат всичко...“

Джош се обърна и тръгна в посоката, която му бе посочила Ену. Това за пореден път я зарадва, тя хукна презглава и не спря чак докато не стигна до границата на видимостта с Джошуа. После се втурна

обратно, после той отново я изгуби от поглед. Но Джошуа бе сигурен, че е наблизно и скоро ще се появи. С нови въпроси и нови простички мисли.

„Ще трябва също така да се погрижим за хми. И за лакрез. И за останалите. За глит, пенате, жорез, орме, дори и кой знае кого още... За всички зверчета с човешки лица. Първо да ги нахраним, а после да им покажем как да се държат като човек... Каква грандиозна задача! И в никакъв случай не бива да позволим тревата около озоновите дупки да прорасте твърде много, защото...“

Редактира: Ангелина Илиева

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.